A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2009. október 29.*

A C-246/08. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2008. június 3-án

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: P. Aalto és D. Triantafyllou, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Finn Köztársaság** (képviseli: A. Guimaraes-Purokoski, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: finn.

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: J. N. Cunha Rodrigues a második tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, P. Lindh, A. Rosas, U. Lõhmus és A. Ó Caoimh (előadó) bírák,

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2009. július 7-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az Európai Közösségek Bizottsága keresetlevelével annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Finn Köztársaság – mivel az állami jogi tanácsadó irodák, azaz az ott közalkalmazottként foglalkoztatott jogi tanácsadók által, a részbeni térítés ellenében adott jogi tanácsról szóló szabályozás alapján nyújtott jogi tanácsadás után nem vet ki hozzáadottérték-adót (a továbbiakban: HÉA), jóllehet a magántanácsadó

által nyújtott egyenértékű szolgáltatások HÉA-kötelesek – nem teljesítette a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottérték-adó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o., a továbbiakban: hatodik irányelv) 2. cikkének 1. pontjából, valamint 4. cikkének (1), (2) és (5) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

2 Az irányelv 2. cikkének szövege a következő:

„A [HÉA] alá tartozik:

1. az adóalany által belföldön ellenszolgáltatás fejében teljesített termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás;

2. a termékimport.”

3 Az említett irányelv 4. cikke értelmében:

„(1) »Adóalany«: az a személy, aki a (2) bekezdésben meghatározott bármely gazdasági tevékenységet bárhol önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére.

(2) Az (1) bekezdésben említett gazdasági tevékenység a termelők, a kereskedők, illetve a szolgáltatók valamennyi tevékenységét magában foglalja, beleértve a kitermelő ipari és mezőgazdasági tevékenységeket, valamint az egyéb szakmai tevékenységeket is. Gazdasági tevékenységnek minősül azon tevékenység is, amely bevétel elérése érdekében materiális vagy immateriális javak tartós hasznosítását foglalja magában.

[…]

(5) Az állami, regionális és helyi közigazgatási szervek [helyesen: az államok, a régiók, a megyék és a települések] és közintézmények nem minősülnek adóalanynak az olyan tevékenységekre, illetve ügyletekre vonatkozóan, amelyeket hatóságként folytatnak, még akkor sem, amikor e tevékenységekkel, illetve ügyletekkel összefüggésben közterheket, illetékeket, járulékokat vagy egyéb adókat szednek be.

Ha azonban ilyen tevékenységeket, illetve értékesítéseket végeznek, akkor ezeket illetően adóalanynak minősülnek, amennyiben nem adóalanyként való kezelésük a verseny jelentős torzulását eredményezné.

[…]”

4 A hatodik irányelv 6. cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„»Szolgáltatásnyújtás« minden olyan tevékenység, amely az 5. cikk szerint nem minősül termékértékesítésnek.

Ez a tevékenység többek között lehet:

– immateriális javak átengedése függetlenül attól, hogy ezt jogcímet létesítő okiratba foglalták-e, vagy sem,

– kötelezettségvállalás valamely cselekménytől való tartózkodásra vagy valamely helyzet, állapot [helyesen: valamely cselekmény vagy állapot] tűrésére,

– szolgáltatásnyújtás, amelyet hatóság által vagy annak nevében történt rendelkezés vagy jogszabályi rendelkezés értelmében tettek.”

A nemzeti szabályozás

A jogi tanácsadásra vonatkozó szabályozás

5 A finnországi jogi tanácsadási rendszert négy, 2002-ben elfogadott jogszabály rögzíti: a jogi tanácsadásról szóló 2002. április 5-i törvény (oikeusapulaki [257/2002]), az állami jogi tanácsadó irodákról szóló 2002. április 5-i törvény (laki valtion oikeusaputoimistoista [258/2002]), a jogi tanácsadásról szóló, 2002. május 23-i miniszteri rendelet (valtioneuvoston asetus oikeusavusta [388/2002]) és a jogi tanácsadás díjazásának feltételeiről szóló, szintén 2002. május 23-i miniszteri rendelet (valtioneuvoston asetus oikeusavun palkkioperusteista [389/2002]).

6 A jogi tanácsadásról szóló törvény 1. cikkében úgy rendelkezik, hogy azt állami forrásból azon személyek részére nyújtják, akiknek valamely jogi ügyben tanácsra van szükségük, de gazdasági helyzetüknél fogva képtelenek ügyük vitelét maguk finanszírozni. A jogi tanácsadást bírósági és bíróságon kívüli ügyben egyaránt igénybe lehet venni.

7 Az említett törvény 8. cikke szerint a jogi tanácsadást főszabály szerint az állami jogi tanácsadó irodák (a továbbiakban: állami irodák) alkalmazásában álló jogi tanácsadók végzik. Ezek az irodák – amelyekből 2008-ban 60 létezett – hozzávetőleg 220 ilyen tanácsadót alkalmaznak, akik állami díjazásban részesülő tisztviselők. Ezen állami irodák működési költségeit állami forrásokból finanszírozzák. Mindazonáltal a jogi tanácsadás kedvezményezettjei által fizetett tiszteletdíjakat bevételként számolják el az egyes irodák költségvetésében, mivel az így fedezett működési költségekre nem nyújtanak állami finanszírozást.

8 A jogi tanácsadásról szóló törvény fent említett 8. cikke azonban úgy rendelkezik, hogy bírósági eljárásban történő képviseletre a beleegyezéséről nyilatkozó magántanácsadó, azaz ügyvéd vagy más magánjogász is kijelölhető. Amennyiben a jogi tanácsadás kedvezményezettje a saját képviselete céljából maga javasol olyan személyt, aki igazolja a megkövetelt szakmai képzettséget, különös kizáró okok hiányában ezt a személyt kell kijelölni.

9 A jogi tanácsadásról szóló törvény 17. cikke rendelkezik a magántanácsadó tiszteletdíjairól. E rendelkezés szerint a magántanácsadónak – az állam által fedezett és a kedvezményezett által fizetendő hozzájárulás levonását követően folyósított – ésszerű tiszteletdíjat és költségtérítést kell biztosítani. E hozzájáruláson kívül a magántanácsadó semmilyen díjazást vagy térítést nem fogadhat el a jogi tanácsadás kedvezményezettjétől.

10 A jogi tanácsadásról szóló miniszteri rendelet részletesebben szabályozza az említett jogi tanácsadás nyújtásának feltételeit.

11 Az említett rendelet 1. cikke kimondja, hogy a jogi tanácsadást a kérelmező rendelkezésére álló források és vagyonának figyelembevételével nyújtják, és azt a kedvezményezett részére ingyenesen vagy – a korábban hatályos szabályozáshoz képest 2002-ben bevezetett egyik módosítás alapján – az utóbbit terhelő hozzájárulás fejében biztosítják. A rendelet e tekintetben különbséget tesz az „alaphozzájárulás” (perusomavastuu) és a „kiegészítő hozzájárulás” (lisäomavastuu) között.

12 A jogi tanácsadásról szóló miniszteri rendelet 5. cikke szerint az alaphozzájárulás az igénybe vett tanácsadó – ha a költségek számítása során a HÉÁ-t figyelembe vették,

HÉÁ-t tartalmazó – tiszteletdíjának és folyó költségeinek bizonyos százalékában meghatározott részének felel meg. E százalékos arányt a rendelkezésre álló havi jövedelmen alapuló alábbi küszöbértékek szerint határozzák meg:

„Egyedülálló személy vonatkozásában

legfeljebb 650 euró esetén: 0%

legfeljebb 850 euró esetén: 20%

legfeljebb 1000 euró esetén: 30%

legfeljebb 1200 euró esetén: 40%

legfeljebb 1300 euró esetén: 55%

legfeljebb 1400 euró esetén: 75%

Párok vonatkozásában

legfeljebb 550 euró esetén: 0%

legfeljebb 650 euró esetén: 20%

legfeljebb 800 euró esetén: 30%

legfeljebb 1000 euró esetén: 40%

legfeljebb 1100 euró esetén: 55%

legfeljebb 1200 euró esetén: 75%.”

13 A jogi tanácsadásról szóló miniszteri rendelet 6. cikke pontosítja, hogy a tanácsadást semmiképpen nem biztosíják, ha a rendelkezésre álló források egyedülálló személy esetében meghaladják az 1400 eurót, párok esetében pedig a fejenkénti 1200 eurót.

14 A fent említett miniszteri rendelet 7. cikke szerint kiegészítő hozzájárulást kérnek abban az esetben, ha a kedvezményezett 5000 euró értéket meghaladó bankbetéttel vagy hasonló, könnyen mozgósítható vagyontárgyakkal rendelkezik. E hozzájárulás az említett bankbetétek és a fenti összeget meghaladó értékű vagyontárgyak felét teszi ki.

15 A jogi tanácsadás díjazásának feltételeiről szóló miniszteri rendelet meghatározza a tiszteletdíjak fizetése kapcsán alkalmazandó kritériumokat. E rendelet 2-7. cikke ennek megfelelően részletes szabályokat tartalmaz a rendes tiszteletdíjak kiszámítása vonatkozásában, míg 8. és 9. cikke olyan helyzetekről rendelkezik, ahol a tiszteletdíjakat a rendes tiszteletdíjaknál magasabb vagy éppen ellenkezőleg alacsonyabb összegben határozzák meg. Az említett rendelet 11. cikke szerint ugyanazon feltételek alkalmazandók abban az esetben is, ha állami iroda nyújt bírósági eljárás keretében jogi tanácsadási szolgáltatásokat.

A HÉÁ-ra vonatkozó szabályozás

16 Az 1993. december 30-i, hozzáadottérték-adóról szóló törvény (arvonlisäverolaki [1501/1993]) 1. cikke szerint a magántanácsadó által bírósági eljárás keretében nyújtott jogi tanácsadás jogi szolgáltatásnyújtásként a HÉA alá tartozik. Ezzel szemben az állami irodák által ingyenesen vagy részbeni hozzájárulás ellenében nyújtott jogi tanácsadás nem tartozik az említett adó alá.

A pert megelőző eljárás

17 2004. október 13-i levelében a Bizottság felhívta a finn hatóságok figyelmét az azonos jogi tanácsadásnak a HÉA-rendszerben aszerint történő eltérő kezelésére, hogy azt

magántanácsadók vagy állami irodák nyújtják. A Bizottság által összegyűjtött információk alapján e rendszer a verseny jelentős torzulását eredményezi a magántanácsadók hátrányára.

18 2004. december 17-i levelükben a finn hatóságok ismertették a jogi tanácsadásra vonatkozó HÉA-szabályozást, és kifejtették, hogy az csak elhanyagolható mértékben torzítja a versenyt, mivel a kérelmezőnek az állami irodák és a magántanácsadók közötti választására a HÉA-kötelezettségen túl más olyan tényezők is meghatározó befolyással vannak, mint többek között a szakmai tapasztalat vagy az állami irodák munkaterhe.

19 Mivel a Bizottság a fenti magyarázatokat elégtelennek találta, az EK 226. cikk alapján 2005. december 19-én felszólító levelet küldött a Finn Köztársaság részére, amelyben felhívta, hogy abban az esetben, ha a jogi tanácsadás kedvezményezettje maga fizet részbeni hozzájárulást, és e tanácsadást bírósági eljárás keretében magántanácsadó is nyújthatja, az állami irodák által kínált szolgáltatások is tartozzanak a HÉA alá. A Bizottság véleménye szerint ugyanis ilyen esetben az állami irodák nem a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdése értelmében vett hatóságokként járnak el, és ezért a szóban forgó szolgáltatások adókötelezettségének hiánya az említett rendelkezés második albekezdése értelmében vett jelentős versenytorzulást eredményez.

20 2006. február 16-i válaszlevelében a Finn Köztársaság újra előadta érveit, hangsúlyozva a Bizottság azon előfeltevésének erőltetettségét, amely szerint az állami irodák akkor járnak el hatóságként, ha bírósági eljáráson kívül, és nem pedig ezen eljárás keretében nyújtanak jogi tanácsadást, hasonlóképpen ha a tanácsadást térítésmentesen biztosítják, és nem a kedvezményezett által fizetett részbeni hozzájárulás ellenében.

21 Mivel a fenti választ a Bizottság nem találta kielégítőnek, 2006. december 15-én indokolással ellátott véleményt küldött a Finn Köztársaságnak, amelyben egyrészről arra a következtetésre jutott, hogy az utóbbi az állami irodák által részbeni ellenszolgáltatás fejében nyújtott egyes szolgáltatások vonatkozásában megsértette a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontját, valamint 4. cikkének (1) és (2) bekezdését, másrészről felhívta az említett tagállamot, hogy a vélemény kézhezvételétől számított két hónapon belül tegye meg az annak való megfeleléshez szükséges intézkedéseket.

22 2007. február 15-i levelével a Finn Köztársaság válaszolt a fenti indokolással ellátott véleményre, amelyben fenntartotta a felszólító levélre adott válaszában kifejtett álláspontját.

23 E feltételek mellett a Bizottság a jelen kereset benyújtása mellett döntött.

A keresetről

A felek érvei

24 Jelen keresetben a Bizottság pontosítja, hogy a Finn Köztársaságnak kizárólag azt rója fel, hogy a jogi tanácsadási szolgáltatásokat nem nyilvánítja HÉA-kötelessé abban az esetben, ha azokat állami irodák bírósági eljárás keretében, az említett tanácsadás kedvezményezettje által fizetett részbeni hozzájárulás ellenében nyújtják. E keresetnek tehát nem célja ugyanezen szolgáltatások adókötelezettsége hiányának vitatása abban az esetben, ha azokat az állami irodák ingyenesen nyújtják, jóllehet a magántanácsadó által nyújtott szolgáltatások mindenképpen HÉA-kötelesek, mivel a tanácsadó által számlázott tiszteletdíjat és HÉÁ-t az állam fizeti. Az állami irodák adókötelezettségének fent említett hiánya ugyanis az utóbbi esetben abból ered, hogy a fent említett szolgáltatásokat a jogi tanácsadás kedvezményezettjét terhelő ellenszolgáltatás nélkül nyújtják, és az említett irodák alkalmazásában álló jogászok díjazásként csupán rendes fizetésüket kapják. Következésképpen az ilyen szolgáltatások nem tekinthetők úgy, hogy azokat a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében ellenszolgáltatás fejében nyújtották.

25 Ezzel szemben a Bizottság szerint abban az esetben, ha az állami irodák bírósági eljárás keretében, a kedvezményezett részbeni hozzájárulása fejében nyújtanak jogi tanácsadási szolgáltatásokat, a hatodik irányelv értelmében gazdasági tevékenységet végeznek. E gazdasági tevékenység az említett irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtás, mivel közvetlen kapcsolat van az állami iroda által kínált szolgáltatás és a kedvezményezett által fizetett hozzájárulás között.

26 A fenti feltételek mellett a Bizottság úgy véli, hogy meg kell vizsgálni az említett irányelv 4. cikkének (5) bekezdésében szereplő eltérési lehetőségek alkalmazhatóságát.

27 E vonatkozásban arra hivatkozik, hogy a szóban forgó szolgáltatások esetében az állami irodák nem az említett rendelkezés első bekezdésének értelmében vett hatóságként járnak el, mivel e szolgáltatásokat nem a rájuk vonatkozó különös szabályozás keretében teljesítik (lásd különösen C-446/98. sz. Fazenda Pública ügyben 2000. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-11435. o.] 17. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Az állami irodák ugyanis nem a magántanácsadókra nem alkalmazandó különös rendelkezések alapján nyújtják e szolgáltatásokat, hanem az utóbbiakra vonatkozóval azonos jogi szabályozás szerint végzik tevékenységüket. A helyzet e tekintetben eltér abban az esetben, ha az állami irodák bírósági eljáráson kívül nyújtanak jogi tanácsadási szolgáltatásokat. Mivel az utóbbi tevékenység nem áll nyitva a magántanácsadók előtt, azt az állami irodák nem a magántanácsadókra alkalmazandó jogi feltételekkel azonos feltételek mellett gyakorolják.

28 Mindenesetre a Bizottság úgy véli, hogy az állami irodák által bírósági eljáráson kívül, részbeni hozzájárulás ellenében nyújtott jogi tanácsadási szolgáltatások adókötelezettségének hiánya a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének második albekezdése értelmében vett jelentős versenytorzulásokhoz vezet. Figyelembe véve ugyanis azt, hogy

a tanácsadás igénybevételének feltételéül meghatározott jövedelmi és vagyoni felső határok mérsékeltek, a fizetendő ellenszolgáltatások közötti – a Finnországban alkalmazott HÉA-mértéknek megfelelő – 22%-os különbség jelentősen korlátozza a versenyt, annál is inkább, hogy a végső fogyasztók ezen adó levonására nem jogosultak. E versenytorzulást az ítélkezési gyakorlat értelmében az „elhanyagolhatónál nagyobb mértékűnek" kell minősíteni (lásd a C-288/07. sz., Isle of Wight Council és társai ügyben 2008. szeptember 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-7203. o.] 79. pontját), mivel évente több mint 4000 személy veszi igénybe részbeni hozzájárulás fejében a jogi tanácsadási szolgáltatásokat.

29 A finn kormány azt állítja, hogy az állami irodák által nyújtott jogi tanácsadási szolgáltatások olyan oszthatatlan egységet alkotnak, amely nem tekinthető a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében vett gazdasági tevékenységnek. E szolgáltatásokat ugyanis nem oly módon nyújtják, hogy azok fedezzék az általuk okozott költségeket, hanem elsősorban állami forrásokból finanszírozzák őket. E tevékenységek gyakorlásához tehát nem társul a rendes kereskedelmi tevékenységre jellemző gazdasági kockázat. Ráadásul a hozzájárulások még részben sem fedezik az említett szolgáltatásokhoz kapcsolódó költségeket. Különös gazdasági tevékenység lévén lehetetlen elkülöníteni az említett irodák tevékenységének valamely elszigetelt részét. Ezen elkülönítés sem a tanácsadás egyes kedvezményezettjei által, pénzügyi helyzetüktől függően fizetendő minimális hozzájárulással, sem az említett szolgáltatások tartalmával nem igazolható.

30 A hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdése első albekezdésének alkalmazását illetően a finn kormány hangsúlyozza, hogy jogi tanácsadást kizárólag a rá vonatkozó különös jogi szabályozás alapján lehet nyújtani. Az állami irodák ugyanis a jogszabályban rájuk bízott különös feladatot teljesítik, és annak alapján kötelességük az említett tanácsadás nyújtása. Kétségtelen, hogy a magántanácsadónak a fentihez hasonló jogi tanácsadás nyújtására való lehetősége is ugyanazon a jogszabályon alapul. Az utóbbi esetben azonban e tanácsadásra az állami iroda határozatát követően kerül sor, és a magántanácsadónak ahhoz hozzá kell járulnia. A hatóság ily módon független harmadik személyt hatalmaz fel hatósági hatáskörök körébe tartozó tevékenység gyakorlására vonatkozó kötelezettség teljesítésére.

31 A finn kormány mindenesetre úgy véli, hogy a szóban forgó szolgáltatások HÉA-kötelezettségének hiánya nem vezet a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének második albekezdése értelmében vett jelentős versenytorzuláshoz. Azon túl ugyanis, hogy nem bizonyos, hogy versenytorzulásról lehet beszélni, mivel a jogi tanácsadásban részesüléshez a tárgyban határozatnak kell születnie, és a díjakat jogszabálynak kell szabályoznia, a statisztikai adatokból az következik, hogy a jogi tanácsadási szolgáltatásokért részbeni hozzájárulást fizető ügyfelek a magántanácsadók jogi tanácsadását igénybe vevő ügyfelek között egyértelműen kisebbséget képeznek. Ezenkívül azon ügyek közül, amelyek esetében részbeni ellenszolgáltatás fizetésére került sor, a magántanácsadó által vizsgált és a bírósági eljárások keretében állami tanácsadó által vizsgált ügyek aránya a 2004 és 2006 közötti időszakban állandó maradt. Végül a HÉÁ-tól eltérő olyan elemek is befolyásolják a tanácsadó kiválasztását, mint többek között az utóbbi korábbi ügyfélkapcsolatai és szakértelme.

A Bíróság álláspontja

32 Előzetesen rá kell mutatni, hogy a Bizottság jelen keresetével nem vitatja az állami irodák által nyújtott jogi tanácsadási szolgáltatások HÉA-kötelezettségének hiányát abban az esetben, ha e szolgáltatásnyújtásokat egyrészről bírósági eljárás keretében ingyenesen, másrészről pedig ilyen eljáráson kívül akár ingyenesen, akár más módon teljesítik.

33 A Bizottság jelen keresete ugyanis kizárólag az állami irodák által bírósági eljárás keretében, a kedvezményezettet terhelő részbeni hozzájárulás ellenében nyújtott jogi tanácsadási szolgáltatások HÉA-kötelezettségének hiányára vonatkozik abban az esetben, ha az utóbbi rendelkezésére álló jövedelem meghaladja az ingyenes jogi tanácsadásban való részesülés céljából rögzített küszöbértéket, de alacsonyabb a mindennemű jogi tanácsadást kizáró maximális összegnél. A fentiek alapján úgy tűnik, hogy a Bizottság keresetét arra alapítja, hogy a Finnországban hatályos, jogi tanácsadásra vonatkozó szabályozást a kedvezményezettek részbeni hozzájárulása ellenében olyan személyekre is kiterjesztik, akik jóllehet szerény, de mégis magasabb

jövedelemmel rendelkeznek, mint az ingyenes jogi tanácsadásban részesülők. Az alábbi fejtegetések tehát az állami irodák jogi tanácsadási tevékenységének kizárólag e részével kapcsolatosak.

34 E tekintetben meg kell állapítani, hogy bár a hatodik irányelv tágan határozza meg a HÉA alkalmazási körét, e rendelkezés kizárólag a gazdasági jellegű tevékenységekre vonatkozik (lásd különösen a C-306/94. sz. Régie dauphinoise ügyben 1996. július 11-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-3695. o.] 15. pontját; a C-305/01. sz. MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-4295. o.] 47. pontját; a C-465/03. sz. Kretztechnik-ügyben 2003. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-6729. o.] 39. pontját, valamint a C-369/04. sz., Hutchison 3G és társai ügyben 2007. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-5247. o.] 28. pontját).

35 A hatodik irányelvnek az adóköteles ügyletekre vonatkozó 2. cikke szerint ugyanis a termékimporton túl HÉA-köteles a belföldön ellenszolgáltatás fejében teljesített termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás. Ezenkívül az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében az minősül adóalanynak, aki bármely gazdasági tevékenységet bárhol önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére (lásd különösen a 235/85. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1987. március 26-án hozott ítélet [EBHT 1987., 1471. o.] 6. pontját; a C-260/98. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6537. o], 24. pontját és a fent hivatkozott Isle of Wight Council és társai ügyben hozott ítélet 26. és 27. pontját).

36 A „gazdasági tevékenység” fogalmát a hatodik irányelv 4. cikkének (2) bekezdése úgy határozza meg, hogy az felöleli a termelők, a kereskedők, illetve a szolgáltatók valamennyi tevékenységét, valamint különösen a materiális vagy immateriális javak bevétel elérése érdekében történő tartós hasznosítását magukban foglaló tevékenységeket (lásd különösen a C-465/03. sz. Kretztechnik-ügyben 2005. május 26-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-4357. o] 18. pontját és a fent hivatkozott Hutchison 3G és társai ügyben hozott ítélet 27. pontját).

37 E fogalommeghatározások elemzése nyilvánvalóvá teszi a gazdasági tevékenység fogalmának tág és objektív jellegét olyan értelemben, hogy az magát a tevékenységet veszi alapul, függetlenül annak céljától és eredményétől (lásd különösen a fent

hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 26. pontját, valamint a C-223/03. sz. University of Huddersfield ügyben 2006. február 21-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-1751. o.] 47. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Így valamely tevékenység általában akkor minősül gazdasági tevékenységnek, ha tartós jellegű, és a tevékenység gyakorlója ellenérték fejében végzi azt (a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 9. és 15. pontja, valamint a C-408/06. sz. Götz-ügyben 2007. december 13-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-11295. o.] 18. pontja).

38 Mindazonáltal az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy önmagában a díjbeszedés nem minősít gazdasági jellegűvé egy adott tevékenységet (lásd a fent hivatkozott Hutchison 3G és társai ügyben hozott ítélet 39. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott Götz-ügyben hozott ítélet 21. pontját).

39 A Bizottság keresete megalapozottságának az értékeléséhez meg kell tehát vizsgálni elsősorban, hogy az állami irodák által bírósági eljárások keretében, részbeni térítés ellenében nyújtott jogi tanácsadási szolgáltatások gazdasági tevékenységnek minősülnek-e a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja, illetve (4) bekezdésének (1) és (2) bekezdése értelmében.

40 Először is meg kell állapítani, hogy figyelembe véve a gazdasági tevékenységek fogalmának objektív jellegét, az a tény, hogy az állami irodák fent említett tevékenysége a törvény által rájuk ruházott és szabályozott feladatok közérdekű célból és minden vállalkozási vagy kereskedelmi célra tekintet nélkül történő elvégzéséből áll, e vonatozásban nem releváns. A hatodik irányelv 6. cikke ugyanis kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a HÉA-rendszer alá tartoznak egyes jogszabályi rendelkezés értelmében végzett tevékenységek (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 10. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 28. pontját).

41 Egyébiránt kétségtelen, hogy a szóban forgó jogi tanácsadási szolgáltatásokat az állami irodák állandó jelleggel nyújtják.

42 A fenti feltételek mellett meg kell vizsgálni, hogy az említett szolgáltatások tekinthetőek-e úgy, hogy azokat az állami irodák ellenérték fizetése fejében nyújtották.

43 E vonatkozásban meg kell említeni, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a HÉA-rendszer keretében az adóköteles műveletek feltételezik, hogy a felek között ár vagy ellenérték kikötését tartalmazó ügylet jött létre. Ily módon amennyiben a szolgáltatásnyújtó tevékenysége kizárólag szolgáltatások közvetlen ellenszolgáltatás nélkül történő nyújtásából áll, nem létezik adóalap, e szolgáltatások tehát nem tartoznak a HÉA alá (lásd a 89/81. sz. Hong-Kong Trade Development Council ügyben 1982. április 1-jén hozott ítélet [EBHT 1982., 1277. o.] 9. és 10. pontját, valamint a C-16/93. sz. Tolsma-ügyben 1994. március 3-án hozott ítélet [EBHT 1994., I-743. o.] 12. pontját).

44 A fentiekből az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az következik, hogy valamely szolgáltatásnyújtás csak akkor minősül „ellenszolgáltatás fejében teljesítettnek" a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében, ha a szolgáltatásnyújtó és a szolgáltatást igénybe vevő között létezik olyan jogviszony, amelynek keretében kölcsönös szolgáltatások kerülnek átadásra úgy, hogy a szolgáltatásnyújtó által kapott juttatás képezi a szolgáltatást igénybe vevő számára nyújtott szolgáltatás tényleges ellenértékét (lásd különösen a fent hivatkozott Tolsma-ügyben hozott ítélet 14. pontját, a C-2/95. sz. SDC-ügyben 1997. június 5-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-3017. o.] 45. pontját és a fent hivatkozott MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring ügyben hozott ítélet 47. pontját).

45 Következésképpen a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően a hatodik irányelv fent említett 2. cikkének 1. pontja értelmében vett, ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtás feltételezi, hogy nyújtott szolgáltatás és a kapott ellenérték között közvetlen kapcsolat áll fenn (lásd különösen a 102/86. sz., Apple and Pear Development Council ügyben 1988. március 8-án hozott ítélet [EBHT 1988., 1443. o.] 11. és 12. pontját, a C-258/95. sz. Fillibeck-ügyben 1997. október 16-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-5577. o.] 12. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 29. pontját).

46 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a szóban forgó keresetben említett jogi tanácsadási szolgáltatásokat az állami irodák nem ingyenesen, és ebből kiindulva nem

ellenszolgáltatás nélkül nyújtják, mivel az említett szolgáltatások kedvezményezettjei térítést kötelesek fizetni az állami irodák részére.

47 Mindazonáltal egyértelmű, hogy e térítés csupán részbeni abban az értelemben, hogy nem fedezi a nemzeti szabályozásban a jogvita jellegére tekintettel – az állami irodák és a magántanácsadók által nyújtott jogi tanácsadási szolgáltatások ellenszolgáltatása címén – rögzített tiszteletdíjak teljes összegét. Ahogyan ugyanis a jelen ítélet 12-14. pontjából kitűnik, az alap hozzájárulásból álló térítés az említett összeg 20% és 75% között változó részét képviseli. Kétségtelen, hogy e térítés a kedvezményezett vagyonától függően kiegészítő hozzájárulással egészülhet ki. A Bizottság azonban nem állítja, ahogyan a főtanácsnok indítványának 48. pontjában is rámutatott, a nemzeti szabályozás által a jogi tanácsadásban részesülés céljából rögzített legmagasabb jövedelmet figyelembe véve lehetetlen, hogy az említett kiegészítő hozzájárulás ahhoz vezessen, hogy a kedvezményezett az említett jogi szabályozásban a jogi tanácsadási szolgáltatások vonatkozásában rögzített tiszteletdíjak teljes összegét kifizesse.

48 Márpedig, amennyiben e részbeni térítés összege az említett tiszteletdíjak egy részét képviseli, ezen összeget nem kizárólag az utóbbiak alapján számítják ki, hanem az függ a kedvezményezettek jövedelmétől és vagyonától is. Ily módon az utóbbiak szintje és nem például az állami irodák által eltöltött munkaórák száma vagy az érintett ügy nehézségi foka határozza meg a tiszteletdíjak azon részét, amely a kedvezményezettet terheli.

49 Következésképpen a jogi tanácsadási szolgáltatások kedvezményezettjei által az állami irodák részére fizetett részbeni térítés csak részben függ a nyújtott szolgáltatások valós értékétől, mivel az utóbbival fennálló kapcsolat annál gyengébb, minél szerényebb a kedvezményezettek jövedelme és vagyona.

50 Ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 50. és 51. pontjában is utalt, e megállapítást megerősíti az a tény, hogy a finn kormány által a jelen eljárás keretében átadott adatok szerint az állami irodák által nyújtott – az utóbbiak által nyújtott összes szolgáltatásnak csupán egyharmadát kitevő – jogi tanácsadási szolgáltatások kedvezményezettjei által 2007-ben fizetett részbeni térítések összege 1,9 millió euró volt, mialatt az említett irodáknál 24,5 millió euró bruttó működési költség merült fel. Még abban az esetben is, ha ezen adatok a bírósági eljárások körén kívül teljesített jogi tanácsadási szolgáltatásokat is felölelik, a fenti különbség azt sugallja, hogy a kedvezményezetteket terhelő részbeni térítést inkább olyan díjnak kell tekinteni, amelynek a beszedése önmagában nem teszi gazdasági jellegűvé a tevékenységet, mintsem valódi ellenszolgáltatásnak.

51 E tényekre tekintettel tehát nem tűnik úgy, hogy az állami irodák által nyújtott jogi tanácsadási szolgáltatások és a kedvezményezettek által fizetendő ellenérték közötti kapcsolat olyan közvetlen jelleget öltene, ami ahhoz szükséges, hogy ezen ellenértéket az említett szolgáltatások ellenszolgáltatásának lehessen tekinteni, és ily módon ahhoz, hogy az említett szolgáltatások a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja, illetve 4. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében gazdasági tevékenységeknek minősüljenek.

52 Márpedig a jelen esetben a Bizottság nem szolgáltatott olyan további bizonyítékokat, amelyek alkalmasak annak igazolására, hogy a kérdéses szolgáltatások ilyen gazdasági tevékenységeknek minősülnének. Közelebbről, bár a Bizottság keresetében azt állítja, hogy közvetlen kapcsolat áll fenn a jogi tanácsadási szolgáltatások kedvezményezettjei által fizetett részbeni térítés és az állami irodák által nyújtott szolgáltatások között, ezen állítása alátámasztása érdekében nem terjesztett elő különös érveket, és nem nyújtott be olyan bizonyítékot, amely igazolná az ilyen közvetlen kapcsolat fennállását, különösen mivel az említett hozzájárulás meghatározása érdekében figyelembe veszik a kedvezményezettek jövedelmét és vagyonát. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 226. cikk alapján indított kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásban a Bizottság feladata az állítólagos kötelezettségszegés létének bizonyítása. A Bíróság előtt tehát a Bizottságnak kell – bármilyen vélelemre való hivatkozás nélkül – a kötelezettségszegés létének ellenőrzéséhez szükséges bizonyítékokat előadnia (lásd különösen a C-494/01. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2005. április 26-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-3331. o.] 41. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

53 A fenti körülmények között, az állami irodák gazdasági tevékenysége hiányában, mivel a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének alkalmazhatósága magában foglalja a kérdéses tevékenység gazdasági jellegének előzetes megállapítását (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Hutchison 3G és társai ügyben hozott ítélet 42. pontját és a fent hivatkozott Götz-ügyben hozott ítélet 15. pontját), nem kell a Bizottság érvelését másodsorban megvizsgálni annak kapcsán, hogy egyrészről az említett irodák a kérdéses jogi tanácsadási tevékenységet az említett rendelkezés első bekezdése értelmében vett hatóságként folytatják-e, másrészről pedig, hogy e tevékenység HÉA-kötelezettségének hiánya minden esetben az említett rendelkezés második bekezdése értelmében vett jelentős versenytorzuláshoz vezet-e.

54 Következésképpen a jelen keresetet el kell utasítani.

A költségekről

55 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kéri. A Bizottságot, mivel pervesztes lett, a Finn Köztársaság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) A keresetet elutasítja.

2) Az Európai Közösségek Bizottságát kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások